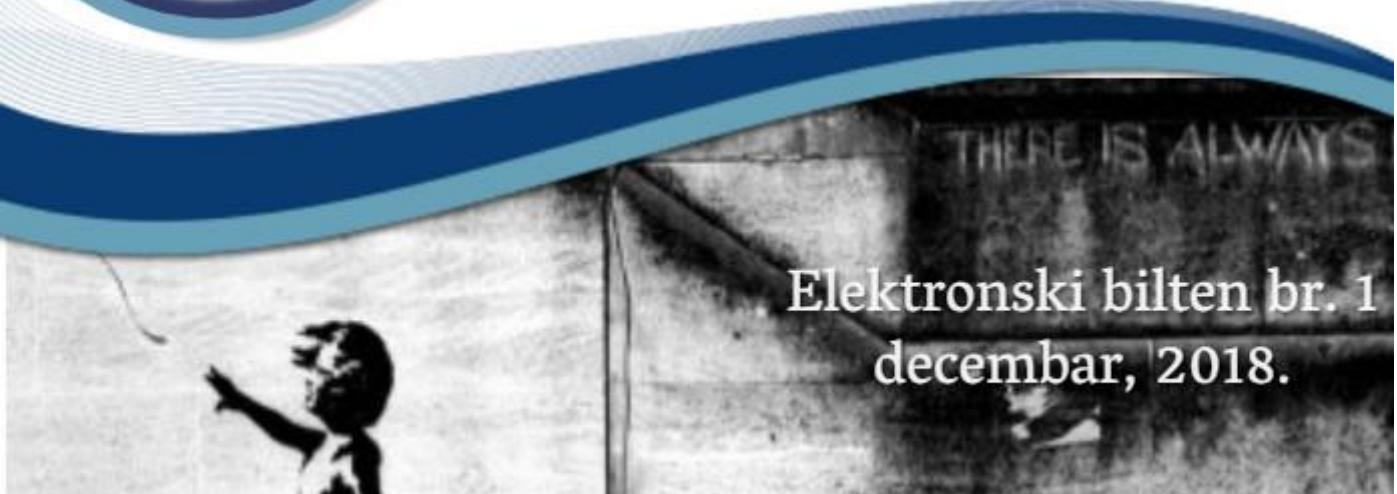

Sprečavanje
i iskorenjivanje femicida
u Srbiji

Urednica: Vida Vilić

THERE IS ALWAYS
Elektronski bilten br. 1
decembar, 2018.

SADRŽAJ:

Šta je femicid /feminicid?

Strana 3

Definicije femicida

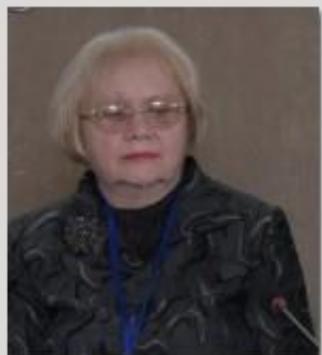
Strana 3

Femicid u Evropi: šta nam
govore brojke

Strana 5

Razgovor sa dr Slobodankom
Konstantinović Vilić,
kriminološkinjom, aktivistkinjom i
feministkinjom

Strana 6

Iz sudskih presuda

Strana 11

Mediji izveštavaju o femicidu

Strana 14

O projektu „Iskorenjivanje
i sprečavanje femicida u
Srbiji”

Strana 18

Ko
smo
mi?

Strana 19

Šta je femicid/feminicid?

U sklopu kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja prema ženama, koja je počela 25. novembra na Dan borbe protiv nasilja nad ženama, 6. decembra se obeležava Međunarodni dan borbe protiv femicida, odnosno, godišnjica Montrealskog masakra.

Ne postoji jedinstvena definicija femicida (feminicida, ginocida). Postoje različita shvatanja i različita pojmovna određenja, uže i šire definicije. Zajedničko svim definicijama je da se femicid odnosi na lišenje života (ubistvo) osobe ženskog pola bez obzira na uzrast.

Definicije femicida

Feminicid je svako delo ili ponašanje zasnovano na rodu, koje prouzrokuje smrt ili fizičku, seksualnu ili psihološku povredu ili patnju žene u privatnoj sferi. (*European Parliament, European Resolution of 11 October 2007 on the murder of women (femicide) in Mexico and Central America and the role of the European Union in fighting the phenomenon, 2007/2025(INI), Brussels, 2007*)

and Central America and the role of the European Union in fighting the phenomenon, 2007/2025(INI), Brussels, 2007)

Termin **femicid** znači ubistvo žena i devojaka na osnovu njihovog roda, izvršenog ili tolerisanog od privatnih ili javnih učesnika (aktera). Podrazumeva, između ostalog, ubistvo nasilja (IPV), mučenje i mizogino ubistvo žena, ubijanje žena i devojčica u ime tzv. časti i druge štetne prakse u vezi sa ubijanjem, ciljano ubijanje žena i devojka u kontekstu ratnog konflikta, i slučajevi femicida povezani sa bandama, organizovanim kriminalom, dilovanjem droge i trgovinom ženama i devojkama. (*Gender equality glossary, EIGE: Gender equality glossary and thesaurus, femicide*)

Femicid ili **ginocid** je ubistvo žene zato što je žena. (*Council of Europe Parliamentary Assembly Council of Europe, Parliamentary Assembly, Resolution 1654, 2009*)

Femicid je ubistvo žena i devojaka zbog njihovog roda, čija forma, između ostalog, može biti: ubistvo žena kao rezultat intimnog partnerskog nasilja; mučenje i mizoginično ubistvo žena; ubijanje žena i devojaka u ime časti; ciljano ubistvo žena i devojaka u kontekstu oružanog sukoba;

ubistvo žena zbog miraza; ubijanje žena i devojaka zbog njihove seksualne orijentacije i rodnog identiteta; ubistvo domorodačkih i autohtonih žena i devojčica zbog njihovog roda; ženski infanticid i rodno zasnovan polni izbor fetusa; smrtni slučajevi povezani sa genitalnim sakaćenjima; optužbe vezane za veštičarenje i drugi femicidi povezani sa bandama, organizovanim kriminalom, trgovcima drogom, trgovinom ljudima i širenjem malokalibarskog oružja. (*Vienna Declaration on Femicide UN, Economic and Social Council, Commission on Crime Prevention and Criminal Justice, Statement Submitted by the Academic Council on the United Nations System, a non-governmental organization in consultative status with the Economic and Social Council, Vienna Declaration on Femicide, 1 February, Vienna, 2013*)

Pod **femicidom** se generalno podrazumeva ubijanje žena sa namerom, samo zbog toga što su žene, dok šira definicija femicida predstavlja svako ubijanje žena ili devojčica. (*World Health Organisation: WHO, Understanding and addressing violence against women, Femicide, 2012*)

Rodno zasnovano ubijanje žena je ekstremna manifestacija postojećih formi nasilja prema ženama. Takva ubistva nisu izolovani incidenti, već su krajnji akt nasilja koje se doživljava kroz kontinuum nasilja. Femicid proizodi iz tipa nasilja koje prati institucionalnu logiku koja objašnjava i održava hijerarhijske društvene odnose u okviru rase, roda, seksualnosti i klase i time osnažuje nejednakost marginalizovanih zajednica. (*Special Rapporteur on VAW UN, Human Rights Council, Report of the Special Rapporteur on violence against women, its causes and consequences, Human Rights Council, prepared by Rashida Manjoo, A/HRC/20/16, 23/05/2012, 2012, pp. 4-5*)

Femicid predstavlja ubistva žena zato što su žene, bilo u okviru u porodice, u partnerskim vezama ili u bilo kojim međuljudskim odnosima ili od bilo koga u zajednici ili ubistvo koje država ili njeni zastupnici počine ili tolerišu. (*UN High Commissioner for Human Rights UN, Regional Office for Central America of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), Latin American Model Protocol for the investigation of*

gender-related killings of women (femicide/feminicide), 2015)

Femicid u intimnoj vezi se definiše kao ubijanje žene od strane muškarca sa kojim je žena imala vezu ili intimnu vezu: muž, bivši muž, partner, dečko, bivši dečko, ljubavnik ili osoba s kojom ima dete. Ovo ubistvo podrazumeava situaciju u kojoj čovek ubija ženu koja odbija intimnu (emocionalnu ili seksualnu) vezu sa njim. (*United Nations UN, Latin American Model Protocol for the investigation of gender-related killing of women (femicide/feminicide), 2015, p. 15*)

Femicid je namerno ubijanje žene iz mizoginih ili rodno zasnovanih razloga. ICCS nema specifičnu oznaku za femicid, već je femicid obuhvaćen sledećim oznakama: 0101 Namerno ubistvo: nezakonita smrt koja je naneta osobi sa namerom da izazove smrt ili teške povrede; 0102 Pokušaj namernog ubistva: protivpravni pokušaj ubistva kako bi se nekoj osobi nanela ozbiljna povreda ili da bi nastupila smrt. (*ICCS UNODC, International classification of*

crimes for statistical purposes, 2014, p. 31)

Femicid u Evropi: šta nam govore brojke

1

43.600 je broj žena i devojčica ubijenih tokom 2012. godine širom sveta od njihovih partnera, bivših partnera ili članova porodice. Poređenja radi, tokom 20 meseci trajanja rata u Siriji bilo oko 40.000 žrtava.

U Rusiji, El Salvadoru i Južnoj Africi stopa femicida je više od 6 slučajeva na 100.000 žena. U Hondurasu je ta stopa 15, dok je u državama Zapadne Evrope prosek 0,4 žrtve femicida na 100.000 žena godišnje. To znači da ukoliko ste žena koja živi u Hondurasu, postoji skoro 40 puta veća šansa da postanete žrtva femicida od partnera ili člana porodice, nego ako ste žena koja živi u Zapadnoj Evropi.

U zemljama u okruženju najgora situacija je zabeležena u Crnoj Gori, Albaniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, kao i u Letoniji,

¹Femicide: the numbers in Europe,
<https://www.balkanicaucaso.org/eng/Areas/Europe/Femicide-the-numbers-in-Europe-184329>,
Combating violence against women in the OSCE

region - A reader on the situation in the region, good practices and the way forward, Updated edition, August 2017 i Magazin „Licem u lice”, br. 36, april 2017. godine.

Litvaniji, Češkoj Republici i Mađarskoj, u kojima je procenat ubijenih žena tokom 2015. godine bio znatno viši od proseka u drugim evropskim zemljama.

U tabeli ispod dat je pregled stope femicida za pojedine evropske zemlje za 2015. godinu.

Država	Stopa femicida (žrtve femicida koje su ubili partneri na 100.000 žena)	Stopa femicida (žrtve femicida koje su ubili članovi porodice na 100.000 žena)
Crna Gora	0,64	0,32
Albanija	0,56	0,14
Bosna i Hercegovina	0,39	0,28
Mađarska	0,37	0,25
Hrvatska	0,5	0,09
Švajcarska	0,36	0,17
Nemačka	0,34	0,17
Malta	0,47	-
Francuska	0,25	0,16
Finska	0,29	0,11
Holandija	0,26	0,13
Italija	0,22	0,12
Slovenija	0,19	0,1

U poslednjih deset godina, u Srbiji je ubijeno najmanje 328 žena u porodičnom nasilju. Samo u toku 2016. godine 33 žene su ubijene. Svaka druga žena je bila izložena nekom obliku nasilja, a čitavih 30% teškim oblicima fizičkog nasilja.

Razgovor sa dr Slobodankom Konstantinović Vilić, kriminološkinjom, aktivistkinjom i feministkinjom

Kako biste najjednostavnije objasnili šta je femicid?

- Femicid je rodno zasnovano nasilje ili nasilje usmereno prema ženama na osnovu njihovog rodnog identiteta, rodnih uloga i nejednakih odnosa moći unutar društvenog konteksta. To je rodno zasnovano ubistvo, ubistvo žene zato što je žena. U pitanju je mizogino ubijanje žena koje vrše muškarci, motivisano mržnjom prema ženama, prezicom, kao i osećanjem vlasništva i nadmoći. U okviru istraživanja femicida u Srbiji u kome učestvujem i koji je u toku (Iskorenjivanje i sprečavanje femicida u Srbiji) prihvatali smo definiciju femicida za potrebe istraživanja po kojoj je **femicid svako ubistvo osobe ženskog pola bez obzira na motiv izvršenja**.

Šta je po Vašem mišljenju najvažnije preduzeti za sprečavanje femicida?

- Kada istražujemo femicid važno je da pored razjašnjenja niza teorijskih i normativopravnih pitanja u međunarodnim i nacionalnim okvirima, vezanih kako za definisanje pojma femicida, različite klasifikacije i oblike njegovog ispoljavanja, prirode, dinamike i obima,

proučimo i ukažemo na mogućnosti sprečavanja femicida, koje su veoma raznovrsne i kompleksne. Iz ovog pitanja proizlaze i ostala ne manje važna pitanja – kolika je odgovornost država i njenih institucija u reagovanju na nasilje u porodici koje je rezultiralo femicidom i koliko su institucije bile uspešne u sprečavanju femicida ili nisu bile uspešne, pa se mogu pozvati na odgovornost, kakve vrste intervencija bi bile najdelotvornije u sprečavanju femicida i na koji način se meri ta delotvornost. Svetska zdravstvena organizacija (WHO) zajedno sa Panameričkom zdravstvenom organizacijom (Pan American Health Organization) u dokumentu *Understanding and addressing violence against women* dala je nekoliko preporuka za sprečavanje femicida: pojačati nadzor i praćenje femicida i partnerskog nasilja; edukovati i senzibilisati medicinsko osoblje i policiju; povećati prevenciju i poboljšati intervenciju u slučajevima prijavljenog nasilja; redukovati posedovanje oružja i pooštiti zakone o oružju i poboljšati istraživanja svih oblika femicida.

Da li postoje faktori rizika za pojavu femicida?

- Faktori rizika za pojavu femicida su brojni i njihovo otkrivanje predstavlja osnovni uslov za prevenciju femicida. Da bi se utvrdili najbolji načini za poboljšanje prevencije, u brojnim studijama o femicidu na osnovu istraživačkog materijala, izdvojeni su faktori rizika za femicid intimnih partnera. Rebeka i Rasel Dobaš (Rebecca i Russell Dobash) su u studiji *The Murder in Britain Study* koja je obuhvatila istraživački uzorak iz Engleske, Velsa i Škotske, kao varijable ili faktore rizika za femicid naveli, pored ostalog, demografske i socioekonomiske faktore, zloupotrebu psihoaktivnih supstanci, neprijatne doživljaje u detinjstvu, raniju osuđivanost za nasilničke delikte izvršene prema osobama ženskog pola, primenu nasilja prema partnerkama, situacione faktore i odnos između žrtve i prestupnika. Proučavajući 220 žrtava femicida (1994-2000), Žaklin Kembel (Jacquelyn Campbell) je došla do zaključka da su rizični faktori za femicid između intimnih partnera pre svega: učestalost i ozbiljnost fizičkog nasilja pre izvršenog ubistva kao primarni faktor femicida (79% žrtava femicida između 18 i 50 godina bile su fizički zlostavljanje pre svoje smrti

od intimnog partnera koji ih je ubio u poređenju sa 10% iz kontrolne grupe žena); pretnje, uhodenje, prisiljavanje na seksualni odnos, zlostavljanje za vreme trudnoće, posedovanje oružja i pretnje oružjem, prekomerno korišćenje alkohola i opojnih droga, suicidnost izvršioca, prethodna sudska osuda za krivično delo koje pripada kriminalitetu nasilja, najznačajniji su faktori rizika za žrtvu femicida.

Da li postoji rizik da žene koje se posle zajedničkog života odvoje od nasilnog partnera, budu ubijene?

- Žene koje se posle zajedničkog života odvoje od intimnog partnera su pod mnogo većim rizikom da budu žrtve femicida, posebno ako je partner imao visok stepen kontrole žrtve ili ako ih žrtva ostavlja zbog drugog partnera. Partnersko nasilje se na završava raskidom zajednice života. Istraživanja pokazuju da ono dobija nove, teže oblike koje mogu rezultirati i ubistvom. Iz velikog broja slučajeva ubistava žena može se zaključiti da su žene posebno ugrožene i postaju žrtve ubistva kada odluče da napuste svoje nasilne muževe. Za ovaj obrazac nasilja uveden je poseban termin „napad prilikom odvajanja“ (separation assault) da bi se opisali različiti oblici zlostavljanja i prinude, koji

dovode do ubistva žene koja je odlučila da prekine partnerski odnos.

Ukoliko je žena žrtva partnerskog nasilja šta treba preduzeti da ne bude i žrtva femicida?

- Prepoznavanje faktora rizika za određenu vrstu femicida i blagovremena intervencija državnih organa i ustanova usaglašena sa utvrđenim činjenicama najznačajnija je komponenta u prevenciji femicida. Efikasan odgovor nadležnih institucija na nasilje u porodici može značajno da doprinese sprečavanju femicida. Takođe je veoma značajno izvršiti pažljivu analizu svakog slučaja femicida, utvrditi endogene

kriminogene faktore ili faktore ličnosti učinilaca femicida i načina na koji se žena odnosi prema intimnom nasilju, kao i nivo zlostavljanja na koji se žena navikla i smatra prihvatljivim.

Dosadašnja istraživanja nasilja u porodici i femicida pokazala su da je u intimnim partnerskim odnosima femicid predvidljiv jer nastaje posle dugogodišnjeg neprijavljenog i neprocesuiranog nasilja u porodici i neprepoznate cikličnosti ispoljavanja nasilja. Podizanje praga osetljivosti kod žena na nasilje koje vrše muški članovi porodice (otac, braća, intimni partner) predstavlja neophodan uslov da žene rano otkriju znake zlostavljanja, prepoznaju opasnosti i odbace shvatanje da je u porodičnom konfliktu ona izazvala nasilje, da je kriva i treba da podnosi i trpi.

Da li postoje statistički podaci o rasprostranjenosti femicida u Srbiji?

- Pouzdani i validni podaci o femicidu i uspostavljanje baze podataka predstavljaju osnovu za smisleno i uspešno delovanje. Međutim, bez obzira na ogromnu društvenu opasnost i rasprostranjenost femicida poslednjih godina, u Srbiji je nemoguće statistički pratiti i kvantitativno i kvalitativno analizirati ovu negativnu društvenu pojavu zbog toga što još uvek ne postoje zvanične i

javno dostupne informacije koje bi objavili državni organi i institucije nadležne za postupanje u slučajevima nasilja u porodici i ubistava kada su žene žrtve. Iako je obaveza uspostavljanja evidencije o prijavama nasilja u porodici definisana Zakonom o sprečavanju nasilja u porodici, još uvek nije uspostavljeno edekvatno praćenje i evidentiranje nasilja u porodici i femicida kao najtragičnije posledice nasilja. Na osnovu podataka Republičkog zavoda za statistiku ne može se utvrditi učestalost i rasprostranjenost femicida u Srbiji jer se ne objavljaju podaci o motivima izvršenja krivičnih dela. Analiza nasilnih smrти u Srbiji, koju je objavio Republički zavod za statistiku, ne prikazuje koliko je nasilnih smrти žena nastalo usled femicida.

Da li u Srbiji postoji odgovarajuća krivičnopravna regulativa kada je u pitanju femicid?

- Inkriminisanje femicida kao posebnog krivičnog dela ne postoji u našem zakonodavstvu. Slučajevi femicida ili ubistva osobe ženskog pola procesuiraju se na osnovu određenih odredbi Krivičnog zakonika Republike Srbije. U KZ kao poseban kvalifikovan oblik krivičnog dela nasilja u porodici (čl. 194) propisano je nasilje u porodici usled koga je došlo do smrti člana

porodice, a kao oblik teškog ubistva (čl. 114) lišenje života bremenite žene (tač. 9) i člana porodice koji je bio prethodno zlostavljan (tač. 10). To znači da posebna inkriminacija krivičnog dela femicida ne postoji. Femicid, definisan kao ubistvo žene učinjene iz mržnje prema ženskom polu, može biti tretiran i kao teško ubistvo učinjeno iz drugih niskih pobuda (čl. 114. st. 1. tač. 5).

Osim toga, prema članu 54a KZ kao posebna otežavajuća okolnost pri odmeravanju kazne kod zločina iz mržnja, između ostalog, uzima se pol i rodni identitet, čime se polna i rodna pripadnost dovode u vezu sa mržnjom kao motivom izvršenja krivičnog dela. U okviru čl. 54 KZ koji propisuje opšta pravila o odmeravanju kazne, navedeno je da sud prilikom odmeravanja kazne uzima u obzir i pobude iz kojih je delo učinjeno. To znači da ukoliko se ne primeni odredba čl. 114. st. 1 tač. 5. KZ (teško ubistvo učinjeno iz niskih pobuda), za koje je predviđena teža kazna, prilikom odmeravanja kazne učiniocu, sud može tretirati mržnju zasnovanu na mizoginim i seksističkim pobudama kao jednu od niskih pobuda. Primenom navedenih odredaba u sadašnjim uslovima svakako je moguće procesuirati femicid, ali je ovaj oblik kriminaliteta nemoguće precizno pratiti i suzbijati, niti je

moguće proceniti delotvornost i efikasnost državne reakcije.

Da li mislite da bi za prevenciju femicida bilo neophodno propisivanje femicida kao posebnog krivičnog dela?

- Propisivanje femicida kao posebnog krivičnog dela u srpskom krivičnom zakonodavstvu u okviru krivičnih dela protiv života i tela sasvim je opravdano i neophodno da bi se svi slučajevi femicida kvalifikovali i da bi se na taj način smanjila pravna nesigurnost i moguće greške prilikom kvalifikacije krivičnog dela i kažnjavanja učinilaca, ali i da bi se statistički pratio broj prijavljenih, optuženih i osuđenih lica za femicid. Kao posebno krivično delo protiv života i tela, femicid bi obuhvatao svako rodno motivisano lišenje života žene, bilo da je ono učinjeno umišljajno, bilo da je smrt žene obuhvaćena nehatom učinioca, a pod uslovom da je nastupila kao posledica rodno motivisanog nasilja. Krivično delo femicida trebalo bi da obuhvati sva dela rodno motivisanih ubistava žena, uključujući i transpolne i transrodne žene.

Ukoliko bi femicid bio inkriminisan kao posebno i samostalno krivično delo, objekt zaštite bio bi život žene, a objekt radnje, odnosno objekt napada bila bi žena, uključujući i trans-

žene. Radnja izvršenja bila bi ista kao i kod krivičnog dela ubistva, a to znači radnja činjenja i nečinjenja, koja je podobna da prouzrokuje smrt drugog lica. Kako se u praksi smrt može prouzrokovati ne samo fizičkim zlostavljanjem, bilo bi potrebno predvideti i radnju izvršenja koja bi se sastojala u psihičkom zlostavljanju (stvaranje uzbudjenje, straha, prepasti) usled čega dolazi do smrti.

Od subjektivnih elemenata, pored direktnog ili indirektnog umišljaja i nehata, kao oblika krivice, na strani učinioca trebalo da postoji mržnja prema ženama kao rodno zasnovan motiv. Motiv nije obavezan elemenat bića krivičnog dela uopšte, pa ni krivičnog dela ubistva bez posebnih kvalifikatornih okolnosti, ali kod femicida je veoma važno da se utvrdi motiv izvršenja ubistva, zasnovan na mizoginiji, preziru, diskriminaciji, osećaju vlasništva i nepoštovanju života i telesnog integriteta žena.

Iz sudskih presuda

1. U porodičnoj kući, u dnevnoj sobi, posle svađe sa suprugom oko njihovog boravka u novoizgrađenoj kući, **posle višednevnih pretnji da će zaklati i nju i njenog oca kada je intervenisala i policija**, optuženi je lišio života svoju suprugu nanevši joj smrtonosne povrede, tako što joj je **kulinjskim nožem dužine sečiva 20 cm jednim zamahom ruke prerezao vrat u predelu grla**, usled čega je došlo do iskrvarenja i smrti. Optuženi je pokojnu suprugu na svirep način lišio života nanoseći joj brojne zaživotne povrede po telu, **brojnim udarcima i to: pesnicom u predeo lica, stezanjem vrata i davljenjem, pritiskom nogama na grudni koš i udaranjem po grudima nepoznatim čvrsttim predmetom, kao i zadavanjem ubodnih i razreznih rana kulinjskim nožem dužine sečiva 20 cm, pri čemu se oštećena branila** i tom prilikom ujela okrivljenog za prst. Za sve vreme napada oštećena je trpela bolove jakog stepena i strah za život velikog intenziteta. O bezosećajnosti optuženog govori i to da su prelomi rebara sa leve strane kod oštećene nastali nakon smrti.

Izvodi iz pravosnažnih sudskih presuda viših sudova u Čačku, Požarevcu i Beogradu

2. Optuženi je neposredno ispred ulazne kapije osnovne škole gde je oštećena radila, za vreme prvog školskog odmora, postupajući u stanju uračunljivosti, pri čemu je bio svestan svog dela, zabranjenosti istog i htio njegovo izvršenje, zbog prethodno narušenih bračnih i porodičnih odnosa lišio života svoju suprugu, učiteljicu ove škole, na očigled njenih učenika i koleginica. Za vreme dok je stajala u društvu i razgovarala, optuženi je prišao oštećenoj sa leđa i bez i jedne izgovorene reči zadao joj šest snažnih

uboda oštricom kuhinjskog noža sečiva dužine 15 cm, u predelu zadnje i prednje strane grudnog koša koji su povredili srce i pluća i tako joj naneo teške telesne povrede opasne po život koje su usled iskrvarenja iz ubodnih rana na srcu i plućima dovele o njene smrti [...] Optuženi je priznao izvršenje dela [...] Naveo je da je njihov brak bio gotovo idealan, da je oštećena brinula i o njegovoj nepokretnoj majci, o njihovom zajedničkom sinu kao i o njegovoj čerki iz prvog braka dok je ona živila sa njima. U martu 2015. godine osetio je promenu u njenom ponašanju, oštećena je bila nezainteresovana za sve njih, delovala je umorno, **sumnjaо je да га вара** pogotovo što je par puta uhvatio u laži gde i sa kim je bila. **Preko mobilnog operatera Telenor je izvukao listing za mobilni telefon оштећене** i primetio da se tu učestalo pojavljuje jedan broj koji mu je nepoznat. On je pozvao taj broj i javio mu se muški glas. Takođe, **почео је да прати и активности оштећене** preko **Facebooka** [...] Sin optuženog i oštećene je izjavio da su se prvi sukobi između njegovih roditelja pojavili pre 10 godina, tada je video da je njegov otac tukao majku. Posle ovoga brak je nastavio da nekako funkcioniše sve do kraja aprila kada je otac počeо sumnja da ga majka vara. Tada su između njih počele međusobne rasprave i svađe u koje se on nije mešao [...].

3. Optuženi je pokojnu suprugu i ranije, **у десетогодишњем браку, maltretirao, fizičки и psihički**. Glavni razlog je bila **ljubomora**. Oštećena se žalila svom ocu da je optuženi **патолошки ljubomoran i nasilan kada popije**, nekoliko puta je

zvala oca da dođe po nju jer želi da raskine sa optuženim. Kasnije mu je saopštila da je odustala od razvoda **zbog pretnji optuženog da će ubiti nju i dete, kao i njene roditelje.** Otac oštećene, saslušan kao svedok, izjavio je da je čuo da je optuženi maltretirao i prethodne dve supruge i da je u Austriji imao ženu koju je pretukao, zbog čega je nakon odležane zatvorske kazne i proteran iz te zemlje.

Iz sudskih presuda

Iz svedočenja oca oštećene: [...] sumnjali smo da je maltretira ali nismo imali dokaza, ona nam se nije žalila i nije htela da o tome priča, sve do poslednjeg susreta, kada je rekla da je **optuženi godinama maltretira** i da je svašta preživila i da ju je neposredno pre odmora „ubio“ od batina, da je bila „sva crna“ i da na telu nije bilo mesta bez modrica [...]

Iz svedočenja kuvarice u restoranu preduzeća gde su oštećena i okrivljeni radili: [...] njihov brak je bio impulsivan, svađali su se, mirili i voleli, na taj način su funkcionisali, znao da bude i pažljiv, ali se **oštećena žalila da je vrlo ljubomoran,**

da je maltretira fizički i psihički, da ne može više da izdrži [...]

Iz obdupcionog zapisnika: Rasprava je počela u hodniku restorana posle čega su žrtva i optuženi ušli u muški WC, kada je on izvadio iz torbice koju je nosio oko vrata **kuhinjski nož koji je poneo od kuće, ukupne dužine 25 cm**, plastična drška dužine 13 cm, sa dužinom sečiva od 12 cm i **njime je 16 puta ubo u predelu glave i tela**, od čega je zadobila dve ubodine na glavi, tri na vratu, šest na grudima u predelu levog ramena, dve na zadnjoj strani vrata i tri na desnoj podlaktici, kao i jednu sekotinu na kažiprstu desne šake, kojom prilikom je trpela sve veći i veći bol i sve veći i veći strah - do stepena užasa, usled kojih povreda je došlo do pretežno spoljašnjeg i delimično unutrašnjeg iskravavljenja, od čega je kod pokojne nastupila smrt na licu mesta, nakon čega je nož i pripremljeno oproštajno pismo koje je optuženi poneo sa sobom, ostavio u toaletu pored tela pokojne, a zatim napustio lice mesta [...]

Tri slučaja femicida koja su se dogodila krajem novembra 2018. godine u razmaku od nekoliko dana bila su početkom decembra 2018. godine predmet izveštavanja „crnih hronika“ dnevnih listova Kurir, Blic, Telegraf, Novosti i Politika.

*Izvori: <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3163749/jezivo-otac-monstrum-pesnicama-tukao-bebu-do-smrti-komsije-otkrivaju-stravicne-detalje-iz-zivota-nasilnika-iz-zemuna-kurir-tv>;

<https://www.kurir.rs/crna-hronika/3164427/biserku-ubio-suprug-jer-nije-zelela-da-zivi-s-njim-stravicno-ubistvo-kod-temerina>;

<https://www.kurir.rs/crna-hronika/3164599/bio-je-drogiran-a-onda-je-ustao-i-poceo-da-pesnicama-udara-bebu-zastrasujuca-ispovest-majke-koja-je-gledala-kako-joj-muz-ubija-dete-leonora-je-jecala-i-gusila-se-umrla-mi-je-na-rukama>;

<https://www.kurir.rs/crna-hronika/3163469/horor-o-kome-bruji-srbija-svetlana-preklana-dragan-pucao-sebi-u-glavy-usunjaо-se-u-kucu-rodjaka-dok-su-spavali-pa-se-ubio-u-podrumu-snaja-ga-zatekla-u-lokvi-krvi>;

<https://www.kurir.rs/crna-hronika/3163537/pakleni-plan-svetlaninog-supruga-kada-su-pronasli-preklano-telo-prekriveno-jabukama-rodjacima-je-sinulo-setili-su-se-scene-od-pre-10-dana>; <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3163489/ovo-je-kuca-u-kojoj-je-pronadjeno-dragan-zolnajic-rodjaci-sisli-u-podrum-pa-se-sokirali-usunjaо-nam-se-u-toku-noci-jutros-smo-ga-zatekli-u-krvi>

<https://www.kurir.rs/crna-hronika/3163321/sokantan-obrt-u-istrazi-nestanka-bracnog-para-iz-subotice-dragana-pronasli-u-nepoznatoj-kuci-lekari-mu-se-bore-za-zivot-od-svetlane-ni-traga-ni-glasa>;

<https://www.kurir.rs/crna-hronika/3160979/nestao-bracni-par-iz-subotice-troje-dece-i-brat-ocajni-draganu-i-svetlani-zolnaic-gubi-se-svaki-trag>;

<https://www.kurir.rs/crna-hronika/3162389/porodica-iznela-sokantne-tvrdnje-o-nestanku-bracnog-para-iz-subotice-svetlana-je-oteta-a-dragan-je-otisao-da-je-trazi-danima-je-bio-nervozan>; <https://www.kurir.rs/crna-hronika/3163351/pronadjeno-telo-zene-u-kuci-nestalog-bracnog-para-iz-subotice-novi-sok-detalji-potrage-za-svetlanom-i-draganom>

BISERKU UBIO SUPRUG JER NIJE ŽELELA DA ŽIVI S NJIM: Stravično ubistvo kod Temerina

Ubistvo kod Temerina

Biserku Fan (51) ubio je suprug Ratko Fan (55) iz Temerina, minulog vikenda, na Salašu, između Temerina i Siriga. Biserka i Ratko su se doselili u Temerin pre više od deset godina i bavili su se sakupljanjem sekundarnih sirovina. **Biserka je zbog stalnih sukoba sa suprugom odlučila da više ne živi sa njim, jer su se stalno svađali. Meštani tvrde da je Biserka bila mirna žena, a da je Ratko bio preke naravi.** Tog kognog dana, Ratko je oko 14 časova, iskoristio momenat kada njihov sin nije bio u kuću, kao i trenutak da je ona sama,

ušao unutra i premlatio Biserku do smrti i udario tupim delom sekire u glavu. Njeno beživotno telo, u lokvi krvi, pronašao je sin kada se vratio kući i odmah obavestio policiju. Ratko je posle izvršenog teškog ubistva pobegao sa lica mesta. Policija je uspela da ga pronađe u mestu Nadalj kod Srbobrana, gde je pokušao da se sakrije. Posle saslušanja kod tužioca, određen mu je pritvor do 30 dana.

UŽAS

JEZIVO! OTAC MONSTRUM PESNICAMA TUKAO BEBU DO SMRTI: Komšije otkrivaju stravične DETALJE iz života

Ubistvo petomesečne bebe u Zemunu

Ferdi Jašari (22) osumnjičen je da je **pesnicom zadao više udaraca svojoj petomesečnoj bebi Leonori, posle čega je ona preminula** u zemunskoj bolnici. Na obdukciji je utvrđeno da je **beba imala serijski prelom rebara i brojne krvne podlive po glavi i rukama**. Beba je pre nekoliko dana primljena u bolnicu, a preminula je 23. novembra. Osumnjičeni u kraju u kom živi **poznat po nasilničkom ponašanju**, a komšije tvrde i da je alkoholičar. Milena Ibraimović (19) nevenčana supruga Ferdija Jašarija kaže da nije smela da prijavi muža policiji, **jer je pretio da će ubiti i njihovo drugo dete**. Očajna majka kaže da je njen pakao počeo 22. novembra, kada je Ferdi uveče došao kući drogiran. *Bio je nadrogiran i odmah je legao da spava. Leonora je počela da plače oko 21 sat. On je počeo da viče da ga užasno nervira detetov plač. Pokušavala sam da smirim čerku, ali uzalud. Onda je Ferdi ustao i počeo da joj lupa šamare i da je udara pesnicom po glavi i grudima. Vikala sam na njega, molila ga da je pusti, ali me je jako odgurnuo. Ta drama je trajala nekoliko minuta. Molila*

sam boga da malena prestane da plače kako bi on prestao da je udara. Čim je otac prestao da udara bebu, uzela ju je u naručje. Dala sam joj da jede i zaspala je. Oko tri sata ujutro se probudila. Bila je žuta u licu, jecala je i teško disala. Ferdi me je nekako pustio da je odvedem kod lekara, ali mi je zapretio da ni slučajno ne kažem da ju je on tukao. Rekao mi je da će ubiti i našeg jednogodišnjeg sina ako ga prijavim policiji – kaže Milena. Ćerkica joj je preminula na rukama u bolnici: *U bolnici nisu hteli odmah da nas prime. Reklili su mi da nemaju pedijatra. Molila sam ih bar da joj daju kiseonik, jer se dete gušilo, ali niko nije htio da me sluša. Otišla sam do prijavnice i zvala policiju, misleći da će ih tako naterati da nešto preduzmu. Dok sam čekala lekarsku pomoć i policiju, dete mi je umrlo na rukama. Lekari iz zemunske bolnice samo konstatovali smrt i telo je preneto na obdukciju. Kada sam stigla kući sa inspektorom, tamo me je dočekao Ferdi sa sinom. Inspektor je pitao ko je on, a Ferdi je rekao da mi je komšija. Policajac je poverovao, a ja nisam smela ništa da kažem. Plašila sam se da će mi ubiti i drugo dete.*

Ovo nije bio prvi put da nas Ferdi sve maltretira, ali i da bije Leonoru. Prvi put ju je udarao kada je imala četiri meseci. Vikala sam na njega i pokušavala da spasem dete, **ali on je i mene tukao**. **Nisam smela da ga prijavim jer je pretio da će nas sve pobiti**. Morala sam da čutim i da svima kažem da je dete imalo gušenje. Duša me boli za mojom Leonorom. Iz glave mi ne izlaze batine koje je tako mala dobila od svog oca. Ferdi Jašari uhapšen je 28. novembra i na saslušanju kod tužioca rekao da ne zna zašto je pretukao bebu: *Dete se probudilo i počelo da plače. U mene je ušao neki đavo. Udario sam joj tri šamara i dva puta pesnicom. Ne znam zašto sam to uradio.*

Prema nepotvrđenim informacijama, **beba je imala brojne povrede po telu**, među kojima su serijski prelom rebara, krvni podliv na obe ruke, glavi i licu. Pored toga, na detetovom telu je otkriven **i stari serijski prelom rebara**, što je svakako dokaz da nesrećno i nemoćno dete nije prvi put trpelo očeve batine.

Telo Svetlane Zolnajić (46), koja je nestala 16. novembra, pronađeno je u šahti u voćnjaku na putu od Subotice ka Paliću. Njen suprug Dragan Zolnajić (53), kome se četiri dana kasnije izgubio svaki trag, juče je izvršio samoubistvo u kući rođaka u Aleksandrovu. Misteriozni nestanak bračnog para, za kojim je policija danima tragača, dobio je tragičan epilog, nakon što je rođaka našla Dragana u podrumu s ranom od metka na glavi. Teško povređeni Dragan je hitno prebačen u bolnicu, ali je u toku dana preminuo. Ubrzo posle pronalaska Dragana Zolnajića, policija je našla i leš njegove supruge.

Policajci su zatekli jeziv prizor. **Svetlana je navodno bila preklana**. Ona je, kako se sumnja, ubijena još 16. novembra, kada je poslednji put bila u kontaktu s decom. Na mestu gde je pronađeno njeno telo je bilo prekriveno čebadima i džakovima jabuka. Istraga je u toku, ali zasad sve ukazuje da je Dragan ubio nju, a potom juče izvršio samoubistvo.

Gde se Dragan skriva punih osam dana, otkad je poslednji put viđen, zasad niko ne zna. O Svetlani i Dragalu njihovo troje dece i rodbina ništa nisu znali od 20. novembra. Nestanak je prijavljen policiji, koja je pokušavala da im uđe u trag i utvrdi šta se dogodilo. Deca, ali i rodbina, bili su veoma zabrinuti. Verovali su da je Svetlanu neko oteo, a da je Dragan sam krenuo u potragu za njom. Meštani pričaju i da je navodno Dragan zapao u velike kockarske dugove i da je imao pozajmicu od oko 300.000 evra. Svetlana

i Dragan, kako su ispričali rođaci, samo su povremeno živeli zajedno, pošto je ona radila u Sloveniji. U zajedničkoj kući u Aleksandrovu boravili su sami. Čerka im studira medicinu u Novom Sadu, jedan sin živi u Beogradu, dok drugi radi u Mađarskoj. **Kao mogući motiv ubistva navodi se da je Svetlana htela da se odvoji od Dragana i započne novi život u Sloveniji** gde je radila već više od godinu dana.

O projektu „Iskorenjivanje i sprečavanje femicida u Srbiji”

Nasilje nad ženama je globalni fenomen koji utiče na živote žena i devojčica širom sveta. Najekstremniji vid nasilja nad ženama je femicid, odnosno, ubistvo žene učinjeno iz mržnje prema ženama, prezira, želje za dominacijom nad ženom i kontrolom nad njenim životom. U Srbiji, kao i u većini zemalja, praćenje slučajeva femicida nije sistematizovano. Radi boljeg razumevanja i prepoznavanja okolnosti i situacija koje mogu dovesti do femicida i uspostavljanja modela za prikupljanje podatka nastao je projekat „*Iskorenjivanje i sprečavanje femicida u Srbiji*”.

Cilj projekta „*Iskorenjivanje i sprečavanje femicida u Srbiji*“ je procena kapaciteta relevantnih aktera za razumevanje dinamike, prirode i oblika femicida, kao i poboljšanje aktivnosti koje doprinose

boljoj proceni rizika i efikasnoj intervenciji u prevenciji femicida.

U okviru projekta realizujemo istraživanje koje ćemo sprovesti u nekoliko faza. U prvoj fazi, prikupljamo podatke od relevantnih institucija na lokalnom nivou (centar za socijalni rad, policija, tužilaštvo, različiti pružaoci usluga), kroz uvid u procedure i preduzete aktivnosti kada je u pitanju nasilje prema ženama, intervjuje sa profesionalcima/kama zaposlenim u istim ustanovama i pružaocima usluga kako bi se stekao uvid u razumevanje nasilja prema ženama, uključujući i femicid. Drugi deo istraživanja obuhvata analizu presuda sa pratećim dokumentima prikupljenim od viših sudova u Srbiji, deset studija slučajeva femicida koji su učinjeni u partnerskom odnosu, uvid u policijske i izveštaje ustanova za sudsku medicinu, dubinske intervjuje sa počiniocima femicida.

Prikupljeni podaci će obezbiti šire informacije o opštim karakteristikama femicida u Srbiji i biće korišćeni za razvijanje modela za prikupljanje podataka o femicidu, modela o istraži femicida i za izradu operativnih smernica za prepoznavanje rizika. Tokom 2019. godine organizovaćemo obuke za relevantne aktere, konferenciju i kampanju za informisanje o prirodi i karakteristikama femicida u Srbiji.

Projekat „*Iskorenjivanje i sprečavanje femicida u Srbiji*“ traje od juna 2018. do juna 2019. godine, a sprovode ga Kuća rodnih znanja i politika iz Novog Sada, FemPlatz iz Pančeva i Ženski istraživački centar iz Niša, uz podršku Agencije Ujedinjenih nacija za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena (UN Women) i Evropske unije.

Za više informacija o projektu, možete se obratiti Kosani Beker i Biljani Janjić na email adrese:
kosana@femplatz.org i
biljana@femplatz.org.

Ko smo mi?

Gender Knowledge Hub (Kuća rodnih znanja i politika) je organizacija specijalizovana za proizvodnju, diseminaciju i zagovaranje za praktičnu upotrebu znanja o rodnosti, rodnim odnosima i rodnoj (ne)ravnopravnosti. GKH je nastala sa idejom o okupljanju ekspertkinja i eksperata, aktivistkinja i aktivista, kako bi se premostio jaz između teorije i prakse, s jedne strane, ali i jaz između realnosti i rešenja koja postoje u okviru javnih politika.

Verujemo da je potrebno više rodno osjetljivih istraživanja fenomena koji govore o položaju žena u Srbiji i regionu, i koja omogućavaju bolje razumevanje aktuelnih prepreka i izazova, kako bismo argumentovano zagovarale za promenu politika i praksi. GKH neguje i nastoji da unapredi saradnju sa ženskim organizacijama u Srbiji, kao što su Centar za podršku ženama, Fenomena, Peščanik i druge i deo je Ženske platforme za razvoj Srbije.

2.

3.

Udruženje građanki FemPlatz je neprofitno, nevladino i nestranačko udruženje koje se bavi zaštitom žena i devojčica od diskriminacije i ostvarivanjem njihovih prava. FemPlatz svoje aktivnosti usmerava na unapređenje i ostvarivanje prava žena i devojčica, zaštitu od diskriminacije i nasilja, ekonomsko osnaživanje, društveno uključivanje, građansku i političku participaciju žena, sa posebnim akcentom na žene i devojčice iz marginalizovanih grupa.

Radimo na poboljšanju i boljoj primeni zakona, kako bi žene i devojčice imale adekvatan pristup različitim uslugama i pravima, a cilj aktivnosti koje sprovodimo je unapređenje informisanosti, znanja i promena stavova prema (marginalizovanim) ženama i devojčicama i povećavanje građanskog i političkog učešća žena. To uključuje istraživanja, objavljivanje publikacija, zagovaranje na nacionalnom i međunarodnom nivou, osnaživanje žena, jačanje kapaciteta relevantnih društvenih aktera, kao i senzibilizaciju javnosti za unapređivanje prava žena, rodne ravnopravnosti i položaja višestruko diskriminisanih grupa žena.

FemPlatz nastoji da za svaku ženu i devojčicu obezbedi ravnopravnost, samostalnost i poštovanje lične autonomije, društveno uključivanje, osnaživanje.

Ženski istraživački centar za edukaciju i komunikaciju je autonomna i neprofitna nevladina organizacija, osnovana decembra 1997. godine u Nišu, na bazi dobrovoljnog udruživanja građanki i građana. Rad u organizaciji je volonterski, kolektivan, javan i bazira se na feminističkim principima solidarnosti, poverenja, tolerancije i dijaloga.

Misija Ženskog istraživačkog centra za edukaciju i komunikaciju jeste promovisanje rodne ravnopravnosti i poboljšanje društvenog položaja žena. Naši ciljevi su: unapređivanje istraživanja od strane žena, za žene i na temu žena; proučavanje društvenog statusa žene radi sagledavanja njenog prisustva u istoriji, nauci, umetnosti i društvu uopšte; istraživanje nasilja prema ženama i drugih oblika kršenja ženskih ljudskih prava; povećanje učešća žena u svim sferama društvenog života; eliminisanju diskriminacije žena; artikulisanja interesa, stavova i specifičnosti žena radi afirmacije snage ženskih sposobnosti; podizanja kulturne svesti i samosvesti o položaju žena i rodnim odnosima; ostvarivanje komunikacije među ženama u cilju povezivanja, razvijanja i jačanja kapaciteta za unapređenje položaja žena u svim sferama privatnog i javnog života; promena ideološke predstave o ženi kao pasivnoj i podređenoj u svim odnosima; prevazilaženje predrasuda i stereotipa o rodnim odnosima.

Naše aktivnosti su: istraživanja, naučna, stručna i konsultativna savetovanja, javne rasprave i drugi oblici kolektivnog rada; organizovanje ženskih studija, tribina, predavanja, seminara, kurseva i drugih oblika edukativnog rada; izdavačka delatnost; informisanje javnosti o međunarodnim standardima u oblasti rodnih odnosa, o oblicima diskriminacije žena, o društvenom i pravnom položaju žena i ženskim iskustvima; pokretanje inicijativa za reformu zakonodavstva; izrada nacrta zakona i učešće u javnim raspravama povodom zakona koji se odnose na oblast ženskih prava; pružanje stručne pomoći državnim organima, drugim organizacijama i udruženjima u razmatranju pojedinih stručnih pitanja koja se tiču ženskih prava i rodnih odnosa; učestvovanje u raspravama i drugim oblicima razmatranja pojedinih problema položaja, uloge i prava žena, koje organizuju drugi organi, organizacije i udruženja.

Bilten je nastao u okviru projekta "Sprečavanje i iskorenjivanje femicida u Srbiji" koji realizuju Kuća rodnih znanja i politika, udruženje građanki FemPlatz, Ženski istraživački centar za edukaciju i komunikaciju, koji podržavaju UN Women u Srbiji i Evropska unija u okviru projekta "Ending Violence against Women: Implementing Norms, Changing Minds". Sadržaj biltena predstavlja odgovornost partnerskih organizacija i ne odražava stavove i mišljenje Evropske unije.